

Nepředmětnost

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[2005](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2005](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 2. 3. 2005
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 2. 3. 2005

Nepředmětnost

V jistém smyslu lze říci, že skutečnost, tj. „pravá skutečnost“, nejenom není předmětná, nýbrž že ani nemá nepředmětné rysy, stránky (záleží ovšem na to, jak rozumíme oné záporce: pravé skutečnosti jsou „nikoli předmětné“, ale nejsou „nepředmětné“ v pozitivním smyslu). To však platí jen za předpokladu – který je ovšem zásadně chybný –, že nám jde o příslušnou skutečnost samu, nebo – jak se kdysi říkalo – o „skutečnost o sobě“. Problém předmětnosti a nepředmětnosti je problémem přístupu ke skutečnosti, nikoli problémem povahy skutečnosti samé. Protože však ve světě, který se nám dává a v němž jsme dáni také my, není žádné takové skutečnosti „o sobě“, která by byla nezávislá na jiných takových skutečnostech, a protože platí, že každá skutečnost je zároveň něčím pro jiné skutečnosti, které se k ní nějak vztahují a tedy které k ní také nějak „přistupují“ (mají k ní nějakým způsobem „přístup“), má rozlišení na „předmětnost“ a „nepředmětnost“ dostatečné oprávnění i tam, kde ještě vůbec nejde o to, jak se nějaká skutečnost „dává“ či „ukazuje“ nám, tj. lidem, konkrétně mně jakožto lidskému subjektu. To souvisí s tím, že „svět“ vlastně není založen přímo na „pravých skutečnostech“, nýbrž na tom, jak se tyto pravé skutečnosti k sobě vztahují, jak na sebe reagují a jak se aktivně podílejí na vzestupu úrovně rozmanitých komplikovanějších „pravých skutečností“ (a ovšem také na vzniku různých polo-hromad a hromad pravých skutečností nižších úrovní). – Abychom mohli pojmově přesněji rozlišovat, je občas vhodné užít jiných termínů, totiž „vnější“ a „vnitřní“. Vyjdeme-li z myšlenkového modelu tzv. primordiální události, pak u takové události můžeme uvažovat o její „vnější“ stránce pouze tehdy, když je možné její setkání s jinou takovou událostí nejnižšího řádu (nejnižší úrovně); a takové setkání je možné zřejmě jen v rámci „světa“, tedy v případě události „reálné“ (ve smyslu, v jakém toho slova užívají teoretičtí fyzici). Virtuální události jsou izolované události: vznikají a zanikají mimo rámec „světa“ (jen ve zcela mimořádných případech také v jeho „rámci“, ale opět většinou tak, že po nich ve světě nezůstane žádná „stopa“, protože jejich „vyměřený čas (i prostor)“ je tak krátký (malý), že pravděpodobnost jejich interakce s nějakými nejnižšími událostmi reálnými je vysoce nepravděpodobná (ovšem nikoli nemožná). Teprve v okamžiku interakce má smysl mluvit o „vnějšku“ primordiální události, a to v závislosti na úrovni události reagující. Pokud rozšíříme význam termínu „předmětnost“ a „předmětný“ tak, že bude mít smysl i pro nejnižší úroveň reaktibility, můžeme mluvit (a uvažovat) o jakémsi velmi jednoduchém typu „předmětnosti“ i tam, kde vůbec nejde o žádnou souvislost s nějakým „zpředměťováním“ v myšlenkovém přístupu. A pokud se ukáže, že bude nutno počítat s takovým typem reaktibility, který se neomezuje (není omezen) na vztah k vnějšku jiné události, ale může dát vznik „interakcím“, které nejsou skutečnými „akcemi“, pak by mohlo být oprávněno i na těchto nejnižších úrovních užití termínů „nepředmětnost“ a „nepředmětný“.

(Písek, 050302–2.)